Kronika Soborowa.

II.

Rozpoczynając *Kronikę* naszą byliśmy przejęci obawą, czy wierni mianowicie zdołają pojąć wielką doniosłość tego dziejowego zdarzenia, jakiém jest Sobór obecny, dzisiaj atoli z radością przychodzi nam zapisać, że wszędy, gdzie tylko na cześć Boga zbudowane ołtarze, obchodzono dzień otworzenia Soboru nabożeństwami uroczystemi, a w wielu bardzo stronach nawet publicznemi oznakami radości i wesela. A i o tém z radością nam tu wspomnieć wypada, że Księstwu naszemu z jego stolicą jedno z najpierwszych miejsc się należy w téj mierze. Dodajmy do tego i te rozliczne składki, które na koszta Soboru poprzynosili zewsząd Biskupi od swych owieczek, i te które zkądinąd nadeszły lub nadejść mają, to i to Prus nie ostatnim jest dowodem, że wierni gorąco przejęci są ważnością téj sprawy.

Z pomiędzy rozlicznych składek, które zbierają dzienniki i czasopisma katolickie, wymienić nam mianowicie wypada tę, którą wręczyła redakcya dziennika: *Unità Cattolica,* w ilości 167,000 franków, a to z téj głównie przyczyny, że wstępny artykuł tegoż dziennika wystósowany w dzień otwarcia Soboru do Ojca św. i wszystkich Biskupów, może być uważany za wyraz całego dziennikarstwa, które rzeczywiście jest katolickiem i jako takie zadanie swoje pojmuje. Wszystkie téż, podobne temu z ducha dzienniki, zbierają obecnie składki na koszta Soboru, z których niektóre, jak n. p. *L'Univers*, do ogromnych dochodzą ilości. A i to objaw nie najmniejszéj wagi, że w obronie naszego Kościoła tyle obecnie dzienników otwarcie stawa: jest bowiem dziennikarstwo w naszych czasach ogromną potęgą i jak się słusznie Ojciec św. wyraził, wręczając medal pamiątkowy redaktorowi *Universa,* pióro dziennikarza lepiéj zdoła dzisiaj bronić Kościoła i Stolicy Apostolskiéj, niż karabin iglicowy.

Ogromna to potęga ten duch katolicki, który się w ostatnich czasach budzić poczyna. Na podobę owych wojsk, które wedle legendy śpią ukryte pod ziemią, aż je zbudzi głos nieznany i do broni powoła, ruszają się zewsząd i stawają do walki obrońcy Kościoła. A gdy się ich rozbudzić udało', już pono zwycięztwa połowa po naszéj stronie. Jak zaś silne obudziło się uczucie miłości i przywiązania w sercach wiernych, do Kościoła i jego Głowy, najlepiéj dowodzą tego owe 100,000,000 franków, które wedle urzędowych świadectw od roku 1859 do skarbca papiezkiego wpłynęły.

A i to leży w naturze ducha katolickiego, że ile razy się otrząśnie z chwilowego uśpienia, wydaje zawsze zawiązki bractw i zakonów. Obecny Sobór to samo sprawia. W Niedzielę 12 b. m. otworzono uroczyście bractwo pod opieką Najśw. Maryi Panny, utworzone na czas trwania Soboru, aby uprosić za przyczyną swéj Patronki Niepokalanéj tryumf dla Kościoła. W Kościele „Pocieszenia“ co wieczór o godzinie 4 po południu odbywają się wspólne modły z kazaniem, poczém następuje błogosławieństwo Najś. Sakramentem. Ojciec św. udzielił temuż bractwu odpustów cząstkowych i odpustu zupełnego. Tutaj zapisać także należy towarzystwo, w które się katolicy Florencyi zawiązali pod nazwą: „Societa Promotrice“, zamierzające rozbudzać ducha katolickiego we wszystkich jego kierunkach i objawach. Ojciec św. uznając dobre chęci i całą tegoż Towarzystwa doniosłość, wystósował do tych, którzy je założyli, pochwalne Breve pod dniem 2 października b. r.

Więcéj atoli nad to wszystko sami nieprzyjaciele Kościoła dopomagają do podniesienia znaczenia Soboru w naszych oczach. Kuszenia się o utworzenie jakiego zborzyska, któreby w obliczu Soboru stanęło do walki przeciw niemu, spełzną na niczém jak powiew pary na stali. Któż bez politowania może wspomnieć na zborzyska w Neapolu, Lorecie i Lipsku? W jednych pokłócili się biedacy, w drugich nie umieli miarkować swych zapałów i rozegnano ich przemocą; w innych byli zgromadzeni na narady bezradnymi, a o ostatnie bodaj się kto więcéj kłopotał, jak sami zwołani. Wyznaje to nawet korespondent do Augsburgskiéj *Allgemeine Zeitung*, że o zgromadzenie podobne u nas nikt się nawet nie spytał, ale, dodaje, natomiast „katolików w Poznaniu potrafili Jezuici (sic) do tyla zapalić dla sprawy Soboru, że wszyscy domy sweiluminowali!“

Wśród tego ze znamieniem Ducha ś. na skroni, ze świadomością posłannictwa bozkiego, postępuje święty Sobór powszechny w swych pracach coraz daléj.

Dnia 10 b. m. o godzinie 9éj rano zebrali się Ojcowie Soboru na pierwsze generalne posiedzenie w kaplicy soborowéj pod przewodnictwem kardynałów legatów: de Luca, Bezzarri, Bilio i Capalti. Wotywę o Duchu św. czytał Arcybiskup z Osimo i Cingoli Msgr. Nobili-Vitelleschi, a po jéj skończeniu odprawił kardynał de Luca modlitwy te same co i w uroczystem posiedzeniu, i miał krótką rzecz do Ojców Soboru po łacinie. Ten bowiem język jedynie jest w czynnościach Soboru używany i dla tego udzielono Biskupom wschodnim przysięgłych tłumaczów.

Wedle przepisu danego pod Nr. V. w Brewe Apostolskiem *Multiplices inter* z dnia 27 listopada, które naszym czytelnikom niżéj podajemy, przystąpili Ojcowie Soboru do głosowania za pomocą kartek, dla oboru kongregacyi złożonéj z pięciu Ojców, t. zw.

Sędziów Uniewinnień, których zadaniem będzie badać przyczyny dla którychby który z Ojców chciał opuścić Sobór przed jego zakończeniem. Wybrani zostali na ten cel większością głosów:

1. Paweł Melchers, Arcybiskup Koloński.
2. Ben. Monzou y Martius, Arcybiskup Granateński.
3. Joachim Limberti, Arcybiskup Florencki.
4. Jan Landriot, Arcybiskup Remeński.
5. Franciszek Pedicini, Arcybiskup Baru.

Zaczém udzielono Ojcom niektórych dokumentów i zakomunikowano sprawy, które na następném posiedzeniu generalnem miały być rozbierane. Poczém w ten sam, co wyżéj, sposób obrano pięciu członków Soboru do kongregacyi Sędziów Skarg i sporów, których zadaniem będzie załatwiać wszelkie nieporozumienia, któreby pomiędzy Ojcami powstać mogły. Imiona ich są:

1. Józef Angelini, Arcybiskup Koryncki.
2. Kasper Mermillod, Biskup z Hebron.
3. Inocenty Sannibale, Biskup z Gubbio.
4. Jan Rosati, Biskup z Todi.
5. Antoni Cauzi, Biskup z Cyreny.

Razem ze spisem powyższych dwóch kongregacyi wręczono także na następnéj sessyi Biskupom imiona członków Soboru, wybranych przez Ojca św., stanowiących kongregacyą[1], mającą badać i rozstrząsać propozycye Ojców i wnioski, któreby pod obrady Soboru poddać chcieli.

Do kongregacyi téj należą:

I. Kardynałowie.

1. Konstanty Patrizi,
2. Kamil di Pietro,
3. Filip de Angelis,
4. Kosma Corsi,
5. Syxtus Riario Sforza,
6. Józef Otmar v. Rauscher,
7. Henryk M. G. de Bonnechose,
8. Paweł Cullen,
9. Wawrzyn Barili,
10. Jan Ignacy Moreno,
11. Rafał Monaco La Valetta,
12. Jakób Antonelli.

II. Czcigodni Ojcowie.

1. Grzegorz Jussef Patryarcha Antiocheński Melchitów,
2. Józef Valerga Patryarcha Jerozolimski,
3. Józef Hipolit Guibert, Arcybiskup Turoneński,
4. Alexander Riccardi di Netro, Arcybiskup Turynu,
5. Marian Barrio y Fernandez, Arcybiskup Walencyi,
6. Rafał Walenty Valdivieso, Arcybisk. St. Jago w Chili,
7. Jan Marcin Spolding, Arcybiskup Baltimore,
8. Franciszek Ksawery Apuzzo, Arcyb. Surry,
9. Alexander Franchi, Arcybisk. Tessaloński (in. part.),
10. Piotr Gianelli, Arcybiskup Sardes (in. part.),
11. Henryk Edward Manning, Arcybiskup Westminsterski,
12. Wiktor August Dechamps, Arcybiskup Mechliński,
13. Konrad Martin, Biskup Paderbornski,
14. Piotr Jeremiasz M. Celesia, Biskup Pakteński.

Pierwsze to posiedzenie generalne skończyło się o drugiéj godzinie po południu.

Dnia 14 b. m. zebrali się Ojcowie Soboru po raz wtóry na generalne posiedzenie celem dalszych narad, pod prezydencyą kardynałów legatów. Mszą św. odprawił Arcybiskup Bourges Msgr. de la Tour d'Auvergne. Po odprawieniu następnie modlitw przez najstarszego Kardynała, ogłoszono imiona członków powyżéj przytoczonych trzech kongregacyi, poczém przystąpili Ojcowie do wybrania 24 Ojców, mających stanowić Deputacyą do spraw wiary — wedle przepisu do Nr. VII. Brewe „Multiplices inter.“

Wybrano na ten cel przez tajemne głosowanie za pomocą kartek, następujących Czcigodnych Ojców większością głosów:

1. Emanuel Garcia Gil, Arcybiskup Saragossy,
2. Ludw. Franciszek Pie, Biskup Piktawski,
3. Patr. Leachy, Arcyb. Caskel i Emy,
4. Renat. Franc. Regnier, Arcyb. Cambray,
5. Jan Simor, Arcyb. Strygoński,
6. Andrzéj Ign. Schaepman, Arcyb. Utrechtski,
7. Ant. Hassun, Patryarcha Armeński z Cylicyi,
8. Bartłomiéj d'Avanzo, Biskup Calvi i Teano,
9. Mieczysław Ledóchowski, Arcyb. Gnieźnieński i Poznański,
10. Franc. Em. Cugini, Arcyb. Modeny,
11. Sebastian Dias Larangeira, Biskup z San Pietro di Rio Grande,
12. Ignacy Senestrey, Biskup Ratyzboński.
15. Wiktor Aug. Dechamps, Arcyb. Mechliński,
14. Jau Marcin Spolding, Arcyb. Baltimory,
15. Antoni Monescillo, Biskup z Jasu,
16. Piotr Józef de Preux, Biskup Syonu,
17. Wincenty Gasser, Biskup Bressanony,
18. Rafał. Wal. Valdivieso, Arcybiskup St. Jago w Chili.
19. Henryk Edw. Manning, Arcybiskup Westmonasterski,
20. Frydr. Maria Zinelli, Biskup Treviso,
21. Józef Cardoni, Arcybiskup Edessy.
22. Walter Steins, Arcybiskup Bostry,
23. Konrad Martin, Biskup Faderbornu,
24. Józef Sant' Alemany, Arcyb. St. Francesco.

Rezultat ten powyższy Wtorkowych oborów oznajmił Ojcom na trzeciem posiedzeniu w Piątek dnia 17 b. m. Sekretarz Soboru Biskup św. Hipolita Fessler. Na ostatniem tém posiedzeniu obrano drugą Deputacyą, — rezultat oborów jeszcze nie został zakomunikowany.

Wracając do drugiego posiedzenia, nadmienić nam wypada, że na nim rozdano Ojcom Soboru konstytucyą regulującą exkomuniki *latae sententiae*.

Oto tekst łaciński:

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

PII

DIVINA PROVIDENTIA

PAPAE IX,

CONSTITUTIO

QUA

ECCLESIASTICAE CENSURAE LATAE SENTENTIAE LIMITANTUR.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

Apostolicae Sedis moderationi convenit, quae salubriter veterum canonum auctoritate constituta sunt, sic retinere, ut, si temporum rerumque mutatio quidpiam esse temperandum prudenti dispensatione suadeat, Eadem Apostolica Sedes congruum supremae suae potestatis remedium ac providentiam impendat. Quamobrem cum animo Nostro iampridem revolveremus, ecclesiasticas censuras, quae per modum latae sententiae, ipsoque facto incurrendae ad incolumitatem ac disciplinam ipsius Ecclesiae tutandam, effrenemque improborum licentiam coercendam et emendandam sancte per singulas aetates indictae ac promulgatae sunt, magnum ad numerum sensim excrevisse; quasdam etiam, temporibus moribusque mutatis, a fine atque causis, ob quas impositae fuerant, vel a pristina utilitate, atque opportunitate excidisse; eamque ob rem non infrequentes oriri sive in iis, quibus animarum cura commissa est, sive in ipsis fidelibus dubitates, anxietates, angoresque conscientiae; Nos eiusmodi incommodis occurrere volentes, plenam earundem recensionem firi, Nobisque proponi iussimus, ut diligenti adhibita consideratione, statueremus, quasnam ex illis servare ac retinere oportet, quas vero moderari, aut abrogare congrueret. Ea igitur recensione peracta, ac Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus in negotiis Fidei Generalibus Inquisitoribus per universam Christianam Rempublicam deputatis in consilium adscitis, reque diu ac mature perpensa, motu proprio certa scientia, matura deliberatione Nostra, deque Apostolicae Nostrae potestatis plenitudine, hac perpetuo valitura Constitutione decernimus, ut ex quibuscumque censuris sive excommunicationis, sive suspensionis, sive interdicti, quae per modum latae sententiae, ipsoque facto incurrendae hactenus impositae sunt, nonnisi illae, quas in hac ipsa Constitutione inserimus, eoque modo, quo inserimus, robur exinde habeant; simul declarantes, easdem non modo ex veterum canonum auctoritate, quatenus cum hac Nostra Constitutione conveniunt, verum etiam ex hac ipsa Constitutione Nostra, non secus ac si primum editae ab ea fuerint, vim suam prorsus accipere debere.

Excommuninationes latae sententiae speciali modo Romano Pontifici reservatae.

Itaque excommunicationi latae sententiae speciali modo Romano Pontifici reservatae subiacere declaramus:

1.

Omnes a christiana fide apostatas, et omnes ac singulos haereticos, quocumque nomine censeantur, et cuinscumque sectae existant, eisque credentes, eorumque receptores, fautores, ac generaliter quoslibet illorum defensores.

2.

Omnes et singulos scienter legentes sine auctoritate Sedis Apostolicae libros eorumdem apostatarum et haereticorum haeresim propugnantes, nec non libros cuiusvis auctoris per Apostolicas litteras nominatim prohibitos, eosdemque libros retinentes, imprimentes et quomodolibet defendentes.

3.

Schismaticos et eos qui a Romani Pontificis pro tempore existentis obedientia pertinaciter se subtrahunt, vel recedunt.

4.

Omnes et singulos, cuiuscumque status, gradus seu conditionis fuerint ab ordinationibus seu mandatis Romanorum Pontificum pro tempore existentium ad universale futurum Concilium appellantes, nec non eos, quorum auxilio, concilio vel favore appellatum fuerit.

5.

Omnes interficientes, mutilantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hostiliter insequentes S. R. E. Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Sedisque Apostolicae Legatos, vel Nuncios, aut eos a suis Dioecesibus, Territoriis, Terris, seu Dominiis ejicientes, nec non ea mandantes, vel rata habentes, seu praestantes in eis auxilium, consilium vel favorem.

6.

Impedientes directe vel indirecte exercitium iurisdictionis ecclesiasticae sive interni sive externi fori, et ad hoc recurrentes ad forum saeculare eiusque mandata procurantes, edentes, aut auxilium, consilium vel favorem praestantes.

7.

Cogentes sive directe, sive indirecte iudices laicos ad trahendum ad suum tribunal personas ecclesiasticas praeter canonicas dispositiones: item edentes leges vel decreta contra libertatem aut iura Ecclesiae.

8.

Recurrentes ad laicam potestatem ad impediendas litteras vel acta quaelibet a Sede Apostolica, vel ab eiusdem Legatis aut Delegatis quibuscumque profecta eorumque promulgationem vel executionem directe vel indirecte prohibentes, aut eorum causa sive ipsas partes, sive alios laedentes, vel perterrefacientes.

9.

Omnes falsarios litterarum Apostolicarum, etiam in forma Brevis ac supplicationum gratiam vel iustitiam concernentium, per Romanum Pontificem, vel S. E. R. Vice-Cancellarios seu Gerentes vices eorum aut de mandato Eiusdem Romani Pontificis signatarum: nec non falso publicantes Litteras Apostolicas, etiam in forma Brevis, et etiam falso signantes supplicationes Vice-Cancellarii aut Gerentis vices praedictorum.

10.

Absolventes complicem in peccato turpi etiam in mortis articulo, si alius Sacerdos, licet non adprobatus adconfessiones, sine gravi aliqua exoritura infamia et scandalo, possit excipere morientis confessionem.

11.

Usurpantes aut sequestrantes iurisdictionem, bona, reditus, ad personas ecclesiasticas ratione suarum Ecclesiarum aut beneficiorum pertinentes.

12.

Invadentes, destruentes, detinentes per se vel per alios Civitates, Terras, loca aut iura ad Ecclesiam Romanam pertinentia; vel usurpantes, perturbantes, retinentes supremam iurisdictionem in eis; nec non ad singula praedicta auxilium, consilium, favorem praebentes.

A quibus omnibus excommunicationibus huc usque recensitis absolutionem Romano Pontifici pro tempore speciali modo reservatam esse et reservari; et pro ea generalem concessionem

absolvendi a casibus et censuris, sive excommunicationibus Romano Pontifici reservatis nullo pacto sufficere declaramus, revocatis insuper earumdem respectu quibuscumque indultis concessis sub quavis forma et quibusvis personis etiam Regularibus cuiuscumque Ordinis, Congregationis, Societatis et Instituti, etiam speciali mentione dignis et in quavis dignitate constitutis. Absolvere autem praesumentes sine debita facultate, etiam quovis praetextu, excommunicationis vinculo Romano Pontifici reservatae innodatos se sciant; dummodo non agatur de mortis artitulo, in quo tamen firma sit quoad absolutos obligatio standi mandatis Ecclesiae, si convaluerint.

Excommunicationes latae sententiae Romano Pontifici reservatae.

Excommunicationi latae sententiae Romano Pontifici reservatae subiacere declaramus:

1.

Docentes vel defendentes sive publice, sive privatim propositiones ab Apostolica Sede damnatas sub excommunicationis poena latae sententiae; item docentes vel defendentes tanquam licitam praxim inquirendi a poenitente nomen complicis prouti damnata est a Benedicto XIV. in Const. *Suprema* 7. Julii 1745. *Ubi primum* 2. Junii 1746. *Ad eradicandum* 28. Septembris 1746.

2.

Violentas manus, suadente diabolo, iniicientes in Clericos, vel utriusque sexus Monachos, exceptis quoad reservationem casibus et personis, de quibus iure vel privilegio permittur, ut Episcopus aut alius absolvat.

3.

Duellum perpetrantes, aut simpliciter ad illud provocantes, vel ipsum acceptantes, et quoslibet complices, vel qualemcumque operam aut favorem praebentes, nec non de industria spectantes, illudque permittentes, vel quantum in illis est, non prohibentes, cuiuscumque dignitatis sint, etiam regalis vel imperialis.

4.

Nomen dantes sectae *Massonicae*, aut *Carbonariae*, aut aliis eiusdem generis sectis quae contra Ecclesiam vel legitimas potestates seu palam, seu clandestine machinantur, nec non iisdem sectis favorem qualemcumque praestantes; earumve occultos coriphaeos ac duces non denunciantes, donec non denunciaverint.

5.

Immunitatem asyli ecclesiastici violare iubentes, aut ausu temerario violantes.

6.

Violantes clausuram Monialium, cuiuscumque generis aut conditionis, sexus vel aetatis fuerint, in earum monasteria absque legitima licentia ingrediendo; pariterque eos introducentes vel admittentes, itemque Moniales ab illa exeuntes extra casus ac formam a S. Pio V. in Constit. *Decori* praescriptam.

7.

Mulieres violantes Regularium virorum clausuram, et Superiores aliosve eas admittentes.

8.

Reos simoniae realis in beneficiis quibuscumque, eorumque complices.

9.

Reos simoniae confidentialis in beneficiis quibuslibet cuiuscumque sint dignitatis.

10.

Reos simoniae realis ob ingressum in Religionem.

11.

Omnes qui quaestum facientes ex indulgentiis aliisque gratiis spiritualibus excommunicationis censura plectuntur Constitutione S. Pii V. *Quam plenum* 2 Januarii 1554.

12.

Colligentes eleemosynas maioris pretii pro missis, et ex iis lucrum captantes, faciendo eas celebrari in locis ubi Missarum stipendia minoris pretii esse solent.

13.

Omnes qui excommunicatione mulctantur in Constitutionibus S. Pii V. *Admonet nos* quarto Kalendas Aprilis 1567., Innocentii IX. *Quae ab hac Sede* pridie nonas Novembris 1591., Clementis VIII. *Ad Romani Pontificis curam* 26 Junii 1592. et Alexandri VII. *Inter ceteras* nono Kalendas Novembris 1560. alienationem et infeudationem Civitatum et Locorum S. R. E. respicientibus

14.

Religiosos praesumentes clericis aut laicis extra casum necessitatis Sacramentum extremae unctionis aut Eucharistiae per viaticum ministrare absque Parochi licentia.

15.

Extrahentes absque legitima venia reliquias ex Sacris Coemeteriis sive Catacumbis Urbis Romae eiusque territorii, eiusque auxilium vel favorem praebentes.

16.

Communicantes cum excommunicato nominatim a Papa in crimine criminoso, ei scilicet impendendo auxilium vel favorem.

17.

Clericos scienter et sponte communicantes in divinis cum personis a Romano Pontifice nominatim excommunicatis et ipsos in officiis recipientes.

Excommunicationes latae Sententiae Episcopis sive Ordinariis reservatae.

Excommunicationi latae sententiae Episcopis sive Ordinariis reservatae subiacere declaramus:

1.

Clericos in Sacris constitutos vel Regulares aut Moniales post votum solemne castitatis matrimonium contrahere praesumentes; nec non omnes cum aliqua ex praedictis personis matrimonium contrahere praesumentes.

2.

Procurantes abortum, effectu sequuto.

3.

Litteris apostolicis falsis scienter utentes, vel crimini ea in re cooperantes.

Excommunicationes latae sententiae nemini reservatae.

Excommunicationi latae sententiae nemini reservatae subiacere declaramus:

1.

Mandantes seu cogentes tradi Ecclesiasticae sepulturae haereticos notorios aut nominatim excommunicatos vel interdictos.

2.

Laedentes aut perterrefacientes Inquisitores, denuntiantes, testes, aliosve ministros S. Officii; eiusve Sacri Tribunalis scripturas diripientes, aut comburentes; vel praedictis quibuslibet auxilium, consilium, favorem praestantes.

3.

Alienantes et recipere praesumentes bona ecclesiastica absque Beneplacito Apostolico, ad formam Extravagantis *Ambitiosae* De Reb. Ecc. non alienandis.

4.

Negligentes sive culpabiliter omittentes denunciare infra mensem Confessarios sive Sacerdotes a quibus sollicitati fuerint ad turpia in quibuslibet casibus expressis a Praedecess. Nostris Gregorio XV. Constit. *Universi* 20. Augusti 1622. et Benedicto XIV. Constit. *Sacramentum poenitentiae* 1. Junii 1741.

Praeter hos hactenus recensitos, eos quoque quos Sacrosanctum Concilium Tridentinum, sive reservata Summo Pontifici aut Ordinariis absolutione, sive absque ulla reservatione excommunicavit, Nos pariter ita excommunicatos esse declaramus; excepta anathematis poena in Decreto Sess. IV. *De editione et usu Sacrorum Librorum* constituta, cui illos tantum subiacere volumus, qui libros de rebus Sacris tractantes sine Ordinarii approbatione imprimunt, aut imprimi faciunt.

Suspensiones latae Sententiae Summo Pontifici reservatae.

1.

Suspensionem ipso facto incurrunt a suorum Beneficiorum perceptione ad beneplacitum S. Sedis Capitula et Conventus Ecclesiarum et Monasteriorum aliique omnes, qui ad illarum seu illorum regimen et administrationem recipiunt Episcopos aliosve Praelatos de praedictis Ecclesiis seu Monasteriis apud eamdem S. Sedem quovis modo provisos, antequam ipsi exhibuerint Litteras apostolicas de sua promotione.

2.

Suspensionem per triennium a collatione Ordinum ipso iure incurrunt aliquem Ordinantes absque titulo beneficii, vel patrimonii cum pacto ut ordinatus non petat ab ipsis alimenta.

3.

Suspensionem per annum ab ordinum administratione ipso iure incurrunt Ordinantes alienum subditum etiam sub praetextu beneficii statim conferendi, aut iam collati, sed minime sufficientis, absque eius Episcopi litteris dimmissorialibus, vel etiam subditum proprium, qui alibi tanto tempore moratus sit, ut canonicum impedimentum contrahere ibi potuerit, absque Ordinarii eius loci litteris testimonialibus.

4.

Suspensionem per annum a collatione ordinum ipso iure incurrit, qui excepto casu legittimi privilegii, ordinem Sacrum contulerit absque titulo beneficii vel patrimonii clerico in aliqua Congregatione viventi, in qua solemnis professio non emittitur, vel etiam religioso nondum professo.

5.

Suspensionem perpetuam ab exercitio ordinum ipso iure incurrunt Religiosi eiecti, extra Religionem degentes.

6.

Suspensionem ab Ordine suscepto ipso iure incurrunt, qui eumdem ordinem recipere praesumpserunt ab excommunicato vel suspenso, vel interdicto nominatim denunciatis, aut ab haeretico vel schismatico notorio: eum vero qui bona fide a quopiam eorum est ordinatus, exercitium non habere ordinis sic suscepti, donec dispensetur, declaramus.

7.

Clerici saeculares exteri ultra quatuor menses in Urbe commorantes ordinati ab alio quam ab ipso suo Ordinario absque licentia Card. Urbis Vicarii, vel absque praevio examine coram eodem peracto, vel etiam a proprio Ordinario posteaquam in praedicto examine reiecti fuerint; nec non clerici pertinentes ad aliquem e sex Episcopatibus suburbicariis, si ordinentur extra suam dioecesim, dimissorialibus sui Ordinarii ad alium directis quam ad Card. Urbis Vicarium; vel non praemissis ante Ordinem Sacrum suscipiendum exercitiis spiritualibus per decem dies in domo urbana Sacerdotum a Missione nuncupatorum, suspensionem ab ordinibus sic susceptis ad beneplacitum S. Sedis ipso iure incurrunt. Episcopi vero ordinantes ab usu Pontificalium per annum.

Interdicta latae sententiae reservata.

1.

Interdictum Romano Pontifici speciali modo reservatum ipso iure incurrunt Universitates, Collegia et Capitula, quocumque nomine nuncupentur, ab ordinationibus seu mandatis eiusdem Romani Pontificis pro tempore existentis ad universale futurum Concilium appellantia.

2.

Scienter celebrans vel celebrari facientes divina in locis ab Ordinario, vel delegato Iudice, vel a iure interdictis, aut nominatim excommunicatos ad divina officia, seu ecclesiastica sacramenta, vel ecclesiasticam sepulturam admittentes, interdictum ab ingressu Ecclesiae ipso iure incurrunt, donec ad arbitrium eius cuius sententiam contempserunt, competenter satisfecerint.

Denique quoscumque alios Sacrosanctum Concilium Tridentinum suspensos aut interdictos ipso iure esse decrevit, Nos pari modo suspensioni vel interdicto eosdem obnoxios esse volumus et declaramus.

Quae vero censurae sive excommunicationis, sive suspensionis, sive interdicti Nostris, aut Praedecessorum Nostrorum Constitutionibus, aut sacris canonibus praeter eas, quas recensuimus, latae sunt, atque hactenus in suo vigore perstiterunt sive pro R. Pontificis electione, sive pro interno regimine quorumcumque Ordinum et Institutorum Regularium, nec non quorumcumque Collegiorum, Congregationum, coetuum locorumque piorum cuiuscumque nominis aut generis sint, eas omnes firmas esse, et in suo robore permanere volumus et declaramus.

Ceterum decernimus, in novis quibuscumque concessionibus ac privilegiis, quae ab Apostolica Sede concedi cuivis contigerit, nullo modo ac ratione intelligi unquam debere, aut posse comprehendi facultatem absolvendi a casibus, et censuris quibuslibet Romano Pontifici reservatis, nisi de iis formalis, explicita, ac individua mentio facta fuerit: quae vero privilegia aut facultates, sive a Praedecessoribus Nostris, sive etiam a Nobis cuilibet Coetui, Ordini, Congregationi, Societati, et Instituto, etiam regulari cuiusvis speciei, etsi titulo peculiari praedito, atque etiam speciali mentione digno a quovis unqam tempore huc usque concessae fuerint, ea omnia, easque omnes Nostra hac Constitutione revocatas, suppressas, et abolitas esse volumus, prout reapse revocamus, supprimimus, et abolemus, minime refragantibus aut obstantibus privilegiis quibuscumque, etiam specialibus, comprehensis, vel non in corpore iuris, aut Apostolicis Constitutionibus, et quavis confirmatione Apostolica, vel immemorabili etiam consuetudine, aut alia quacumque firmitate roboratis quibuslibet etiam formis ac tenoribus, et cum quibusvis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, quibus omnibus, quatenus opus sit derogare intendimus et derogamus.

Firmam tamen esse volumus absolvendi facultatem a Tridentina Synodo Episcopis concessam *Sess. XXIV. cap. VI. de reform.* in quibuscumque censuris Apostolicae Sedi hac Nostra Constitutione reservatis, iis tantum exceptis, quas Eidem Apostolicae Sedi speciali modo reservatas declaravimus.

Decernentes has Litteras, atque omnia et singula, quae in eis constituta ac decreta sunt, omnesque et singulas, quae in eisdem factae sunt ex anterioribus Constitutionibus Praedecessorum nostrorum, atque etiam Nostris, aut ex aliis sacris Canonibus quibuscumque, etiam Conciliorum Generalium, et ipsius Tridentini mutationes, derogationes ratas et firmas, ac respective rata atque firma esse et fore, suosque plenarios et integros effectus obtinere; sicque et non aliter in praemissis per quoscumque Iudices Ordinarios, et Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales etiam de Latere Legatos, ac Apostolicae Sedis Nuntios, ac quosvis alios

quacumque praeminentia, ac potestate fungentes, et functuros, sublata eis, et eorum cuilibet quavis aliter indicandi et interpretandi facultate, ut auctoritate, iudicari, ac definiri debere; et irritum atque inane esse ac fore quidquid super his a quoquam quavis auctoritate, etiam praetextu cuiuslibet privilegii, aut consuetudinis inductae vel inducendae, quam abusum esse declaramus, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus praemissis, aliisque quibuslibet ordinationibus, constitutionibus, privilegiis, etiam speciali et individua mentione dignis, nec non consuetudinibus quibusvis, etiam immemorabilibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostrae Constitutionis, Ordinationis, limitationis, supressionis, derogationis, voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei et Beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae apud S. Petrum anno incarnationis Dominicae Millesimo Octingentesimo Sexagesimo Nono, Quarto Idus octobris Pontificatus nostri anno vigesimo quarto.

MARIUS CARD. MATTEI Pro-Datarius.
N. CARD. PARACCIANI CLARELLI.

Visa de Curia
DOMINICUS BRUTI.

Loco + Plumbi.

I. Cugnoni.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI
PII
DIVINA PROVIDENTIA
PAPAE IX.
LITTERAE APOSTOLICAE
Quibus ordo generalis constituitur
In sacrosancti Concilii Vaticani
Celebratione servandus.
Ad futuram rei memoriam.
Pius Papa IX.

Multiplices inter, quibus divexamur angustias, ad divinae clementiae, quae consolatur nos in omni tribulatione nostra (II. Cor. I. 4) gratias persolvendas maxime excitamur, qua propitiante, illud celeriter nobis continget, ut sacrosanctum generale et oecumenicum Concilium Vaticanum jam a Nobis, Ea adspirante indictum, feliciter auspicemur. Gaudium autem in Domino jure percipimus, quod salutares Concilii ejusdem conventus solemni die Immaculatae Dei Matris Mariae semper Virginis Conceptioni sacro, atque adeo sub potentibus maternisque auspiciis Ejus aggressi sumus, eosque in Vaticana nostra Basilica inituri ante Beatissimi Petri cineres, qui „in accepta fortitudine Petrae perseverans susceptae Ecclesiae gubernacula non reliquit, et in quo omnium pastorum sollicitudo, cum commendatarum sibi ovium custodia perseverat.“ (S. Leo Pap. Serm. 2 in Anniver. Assumptionis suae.) Jam vero memores hoc oecumenicum Concilium a Nobis convocatum fuisse, ut extirpandis erroribus, quos praesertim hujus saeculi conflavit impietas, removendis malis, quibus Ecclesia affligitur, emendandis moribus et utriusque Cleri disciplinae instaurandae, conjuncta Vobiscum sacrorum Ecclesiae Antistitum adhibeatur opera, ac probe noscentes, quo studio intentaque sollicitudine curare debeamus, ut ea omnia quae ad rectam rationem tam salutaris negotii gerendi tractandi ac perficiendi pertinent, ex sancta majorum disciplina institutisque statuantur, idcirco apostolica Nostra auctoritete ea quae sequuntur decernimus, atque ab omnibus in hoc Vaticano Concilio servanda esse praecipimus.

I.

De modo vivendi in Concilio.

Reputantes animo quod „omne datum optimum, et omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum“ (Jacob I. 17) quoque nihil Coelestis Patris benignitati pronius est, quam ut det „spiritum bonum petentibus se“ (Luc. XI. 13), jam Nos, dum Apostolicis Nostris litteris (Litt. Nost. 11 April. 1869) die undecimo Aprilis hoc anno datis, Ecclesiae thesauros sacrosancti hujus Concilii occasione, Christifidelibus reseravimus, non solum eosdem Christifideles vehementer hortati sumus, ut emundantes „conscientiam ab operibus mortuis ad serviendum Deo viventi“ (Hebr. IX. 14) orationibus, obsecrationibus, jejuniis, aliisque pietatis actibus insistere velint: sed etiam Divini spiritus lumen et spem in sacrosancto Missae sacrificio celebrando, quotidie in universo Orbe Catholico implorari mandavimus, ad prosperum a Domino huic Concilio exitum, et salutares ex eo Ecclesiae Sanctae fructus impetrandos.

Quas quidem adhortationes et praescriptiones modo renovantes et confirmantes, id praeterea jubemus, ut in hujus Almae Urbis Nostrae Ecclesiis, sacrosancta Synodo perdurante, singulis diebus Dominicis hora, quae pro fideli populo magis congrua videatur, Litaniae aliaeque orationes, ad hunc finem constitutae recitentur.

At longe his majus aliquid et excellentius ab Episcopis, aliisque qui in Sacerdotali Ordine censentur hoc Concilium celebrantibus, praestandum est, quos, uti ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei oportet in omnibus seipsos praebere „exemplum bonorum operum in doctrina, in integritate, in gravitate, verbum sanum, irreprehensibile, ut is qui ex adverso est, vereatur, nihil habens malum dicere de nobis.“ (Tit. II. 7.) Quare veterum Conciliorum ac Tridentini nominatim vestigiis inhaerentes, hortamur illos omnes in Domino, ut orationi, sacrae lectioni, coelestium rerum meditationibus pro sua cujusque pietate studiose intendant; ut pure casteque sancto Missae sacrificio, quam fieri possit, frequenter operentur; animum mentemque ab humanarum rerum curis immunem servent; modestiam in moribus, in victu temperantiam, et in omni actione religionem retineant. Absint animorum dissidia, absit prava aemulatio et contentio, sed omnibus imperet, quae inter ceteras virtutes eminet charitas, ut illa dominante et incolumi, de hoc sacro Episcoporum Ecclesiae conventu dici possit: „ecce quam bonum et quam jucundum habitare fratres in unum. (Ps.

CXXXII. 1.) Evigilent demum Patres in domesticorum suorum cura, et Christianae ab eis sanctaeque vitae disciplina exigenda, memores quam gravibus verbis Paulus Apostolus praecipiat Episcopis, ut sint suae domui bene praepositi (I. Tim. III. 4).

II.

De jure et modo proponendi.

Licet jus et munus proponendi negotia, quae in Sancta Oecumenico Synodo tractari debebunt, de iisque Patrum sententias rogandi non nisi ad Nos, et ad hanc Apostolicam Sedem pertineat, nihilominus tamen non modo optamus, sed etiam hortamur, ut si qui inter Concilii Patres aliquid proponendum habuerint, quod ad publicam utilitatem conferre posse existiment, id libere exequi velint. Cum vero probe perspiciamus hanc ipsam rem, nisi congruo tempore et modo perficiatur, non parum necessario Conciliarium actionum ordine efficere posse, idcirco statuimus ejusmodi propositiones ita fieri debere, ut earum quaelibet 1. scripto mandetur, ac peculiari Congregationi nonnullorum, tum VV. FF. NN. S. R. E. Cardinalium, tum synodi Patrum a Nobis deputandae privatim exhibeatur: 2. publicum rei christianae bonum vere respiciat, non singularem duntaxat unius vel alterius Dioecesis utilitatem: 3. rationes contineat, ob quas utilis et opportuna censetur: 4. nihil praeseferat, quod a constanti Ecclesiae sensu, ejusque inviolabilibus traditionibus alienum sit.

Peculiaris praedicta Congregatio propositiones sibi exhibitas diligenter expendet, suumque circa earum admissionem vel exclusionem Consilium Nostro judicio submittet, ut Nos deinde matura consideratione de iis statuamus, utrum ad Synodalem deliberationem deferri debeant.

III.

De secreto servando in Concilio.

Prudentiae hic ratio nos admonet, ut secreti fidem, quae in superioribus Conciliis non semel, adjunctorum gravitate exigente, indicenda fuit, in universa hujus Concilii actione servandam jubeamus. Si enim unquam alias, hoc maxime tempore haec cautio necessaria visa est, quo in omnem occasionem excubant invidiae conflandae contra catholicam Ecclesiam ejusque doctrinam, pluribus nocendi opibus pollens impietas. Quapropter praecipimus omnibus et singulis Patribus, Officialibus Concilii, Theologis, Sacrorum Canonum Peritis caeterisque, qui operam suam Patribus vel officialibus praedictis quovis modo in rebus hujus Concilii praebent, ut decreta et alia quaecunque, quae iis examinanda proponentur, nec non discussiones et singulorum sententias non evulgent, nec alicui extra gremium Concilii pandant; praecipimus pariter ut Officiales Concilii, qui episcopali dignitate praediti non sunt, aliique omnes, qui ratione cujusvis demandati a Nobis ministerii Conciliaribus disceptationibus inservire debent, juramentum emittere teneantur de munere fideliter obeundo, et de secreti fide servanda circa ea omnia quae supra praescripta sunt, nec non super iis rebus, quae specialiter ipsis committentur.

IV.

De ordine sedendi, et de non inferendo alicui praejudicio.

Cum ad tranquillitatem concordiamque animorum tuendam non parum momenti habeat, si in quibus libet Conciliaribus actibus, unusquisque suae dignitatis ordinem fideliter ac modeste custodiat: hinc ad offensionum occasiones, quoad ejus fieri possit, praecidendas, infrascriptum ordinem inter diversas dignitates servari praescribimus.

Primum locum obtinebunt VV. FF. NN. S. R. E. Cardinales Episcopi, Presbyteri, Diaconi. Secundum Patriarchae, Tertium, ex speciali nostra indulgentia, Primates, juxta ordinem suae promotionis ad Primatalem gradum. Id autem pro hac vice tantum indulgemus, atque ita, ut ex hac Nostra concessione nullum jus vel ipsis Primatibus datum, vel aliis imminutum censeri debeat. Quartum locum tenebunt Archiepiscopi, juxta suae ad Archiepiscopatum promotionis ordinem; quintum Episcopi, pariter juxta ordinem promotionis suae; sextum Abbates Nullius Dioecesis; septimum Abbates Generales, aliique Generales Moderatores Ordinum Religiosorum, in quibus solemnia vota nuncupantur, etiamsi Vicarii Generalis titulo appellentur, dum tamen re ipsa cum omnibus supremi moderatoris juribus et privilegiis, universo suo Ordini legitime praesunt.

Ceterum ex superiorum Conciliorum disciplina institutoque decernimus, quod, si forte contigerit, aliquos debito in loco non sedere, et sententias etiam sub verbo „placet“ proferre, congregationibus interesse, et alios quoscunque actus facere, Concilio durante, nulli propterea praejudicium generetur, nullique novum jus acquiratur. (Conc. Trid. Sess. II. Decr. de modo viv. § Insuper.)

V.

De Judicibus excusationum et querelarum.

Quo graviorum rerum pertractatio, quae in hac Sacrosancta Synodo agi gerive debent, minus quam fieri possit impediatur, aut retardetur ob cognitionem causarum, quae singulos respiciunt: statuimus ut ipsa Synodus per schedulas secretas quinque ex Concilii Patribus eligat in Judices Excusationum, quorum erit procurationes et excusationes Praelatorum absentimo, nec non eorum postulata, qui, Concilio nondum dimisso, justam discedendi causam se habere petaverint, excipere, atque ad normam conciliaris disciplinae et SS. Canonum expendere: quod cum fecerint, non quidquam de hisce rebus decernent, sed de omnibus ad Congregationem regulas generalem ordine referent. Praeterea statuimus ut eadem Synodus pariter per schedulas secretas, alios quinque ex Patribus eligat, *in Judices querelarum et controversiarum.*

Hi porro controversias omnes circa ordinem sedendi, vel jus praecedendi, aliasque, ei quae forte inter congregatos oriantur, judicis summario atque *oeconomice,* ut ajunt, ita componere studebunt, ut nulli praejudicium inferatur: et quatenus componere nequeant, eas Congregationis generalis auctoritati subjicient.

VI.

De Officialibus Concilii.

Quod vero et illud magis refert, ut necessarii ac idonei ministri et officiales, juxta conciliarem consuetudinem et disciplinam omnibus in hac Synodo actibus rite et legitime perficiendis designantur, Nos hujusmodi ministeriorum rationem habentes, infrascriptos viros ad ea deligimus et nominamus, scilicet:

1. Generales Concilii Custodes, Dilectos Filios Joannem Columna et Dominicum Orsini Romanos Principes Pontificio Nostro solio adsistentes.

2. Concilii Secretarium, Venerabilem Fratrem Josephum Episcopum S. Hippolyti, eique adjicimus cum Officio et titulo Subsecretarii, dilectum filium Ludovicum Jacobini et Nostris et hujus Apostolicae Sedio Protonotariis, nec non adjutores, dilectos filios Canonicos Camillum Santori et Angelum Jacobini.

3. Concilii Notarios, dilectos filios Lucam Pacifici, Aloisium Pericoli, Aloisium Colombo, Joannem Simeoni, Aloisium Pericoli et Dominicum Bartolini Nostros et hujus Apostolicae Sedis Protonotarios, eisque adjungimus dilectos filios Salvatorem Pallotini et Franciscum Santi Advocatos; qui Notariis eisdem adjutricem operam navent.

4. Scrutatores Suffragiorum, dilectos filios Aloisium Serafini et Franciscum Nardi causarum Palatii Nostri Apostolici Auditores; Aloisium Pellegrini et Leonardum Dialti Nostrae Camerae Apostolicae Clericos; Carolum Cristofori et Alexandrum Montani Signaturae Justitiae Votantes; Fridericum Falloux de du Coudray Nostrae Cancellariae Apostolicae Regentem, et Laurentium Nina Abbreviatorem ex majori Parco. Hi autem octo scrutatores in quatuor distincta paria distributi, ita ad excipienda suffragia procedent, ut bina paria unum Conciliaris Aulae latus, totidemque alterum obeant, ac praeterea singula paria singulos ex Notariis secum habere debebunt, dum in munere fungendo versantur.

5. Promotores Concilii, dilectos filios Joannem Baptistam de Dominis Tosti, et Philippum Ralli, S. Consistorii advocatos.

6. Magistros Caeremoniarum Concilii, dilectos filios Aloisium Ferrari Antistitem Nostrum domesticum Praefectum, et Pium Martinucci, Camillum Balestra, Semigium Ricci, Josephum Romagnoli, Petrum Josephum Rinaldi-Bucci, Antonium Calaldi, Alexandrum Tortoli, Augustinum Accoramboni, Aloisium Sinistri, Franciscum Riggi, Antonium Gattoni, Balthasarem Baccinelli, Caesarem Togni, Rochum Massi, Nostros et hujus Apostolicae Sedis Caeremoniarios.

7. Assignatores locorum, dilectos filios Henricum Folchi Praefectum, ac Aloisium Naselli, Edmundum Honor, Paulum Bastide, Aloisium Palloti intimos nostros! Cubicularios, et dilectos filios Scipionem Perilli, Gustavum Gallot, Franciscum Regnani, Nicolaum Vorsak, et Filippum Silvestri Cubicularios Nostros honorarios.

VII.

De Congregationibus Generalibus Patrum.

Ad ea modo curam convertentes, quae Congregationum Generalium ordinem respiciunt, statuimus ac decernimus, ut iisdem Patrum Congregationibus, quae publicis sessionibus praemittentur quinque ex VV. FF. NN. S. R. E. Cardinalibus Nostro Nomine et Auctoritate praesint, et ad hoc munus eligimus et nominamus, Venerabilem Fratrem Nostrum Carolum S. R. E. Cardinalem Episcopum Sabinensem De Reisach nuncupatum, dilectos filios Nostros S. R. E. Presbyteros Cardinales, Antonium titulo SS. Quatuor Coronatorum De Luca nuncupatum, Josephum Andream titulo S. Hieronymi Illyricorum Bizzarri nuncupatum, Aloisium titulo s. Laurentii in Panisperna Bilio nuncupatum. et dilectum filium nostrum Hannibalem S. R. E. Cardinalem Diaconum S. Mariae in Aquiro Capalti nuncupatum.

Hi autem Praesides, praeter alia, quae ad aptam horum Couventuum moderationem spectant, curabunt ut in rebus pertractandis initium fiat a disceptione eorum, quae ad fidem pertinent; deinde integrum ipsis erit consultationes in fidei vel disciplinae capita conferre, prout opportunum judicaverint.

Cum vero Nos, jam inde a tempore, quo Apostolicas Literas ad hoc Concilium indicendum dedimus, viros Theologos et ecclesiastici juris consultos, ex variis Catholici Orbis regionibus in hanc almam Urbem Nostram evocandos curavimus, ut una cum aliis hujus Urbis, et earundem disciplinarum peritis viris, rebus apparandis darent operam, quae ad hujus Generalis Synodi scopum pertinent, atque ita expeditior via in rerum tractatione Patribus patere posset; hinc volumus et mandamus, ut schemata decretorum et canonum ab iisdem viris expressa et redacta, quae Nos nulla Nostra approbatione munita, integrae Patrum cognitioni reservavimus, iisdem Patribus in Congregationem Generalem collectis et examen et judicium subjiciantur. Itaque curantibus memoratis Praesidibus, aliquot ante dies quam Congregatio Generalis habetur, decretorum et canonum schemata, de quibus in Congregatione indicta agendum erit, typis impressa singulis Patribus distribuentur, quo interim illa diligenti consideratione in omnem partem expendant, et quid sibi sententiae esse debeat, accurate provideant. Si quis Patrum de schematis proposito sermonem in Congregatione ipsa habere voluerit, ac debitum inter oratores ordinem pro cujusque dignitatis gradu servandum, opus erit, ut saltem pridie diei Congregationis ipsius Praesidibus suum disserendi propositum significandum curet. Auditis autem istorum Patrum sermonibus, si alii etiam post eos in conventu ipso disserere voluerint, hoc iisdem fas erit, obtenta prius a Praesidibus dicendi venia, et eo ordine, quem dicentium dignitas postulaverit.

Jam vero, si in ea quae habetur Congregatione exhibitum schema vel nullas, vel nonnisi leves difficultates in ipso congressu facile expediendas obtulerit, tunc nihil morae erit, quominus disceptationibus compositis, decreta vel canonis Conciliaris, de quo agitur formula, rogatio Patrum suffragiis statuatur. Si autem circa schema praedictum hujusmodi oriantur difficultates, ut sententiis in contraria conversis, via non suppetat, qua in ipso conventu componi possint,

tum ea ratio ineunda erit, quam sic infra statuimus, ut stabili et opportuno modo tunc ei providéatur. Volumus itaque, ut ab ipso Concilii exordio quatuor speciales ac distinctae Patrum congregationes seu Deputationes instituantur, quarum prima de rebus ad fidem pertinentibus, altera de rebus disciplinae ecclesiasticae, tertia de rebus Ordinum Regularium, quarta demum de rebus ritus Orientalis, Concilio perdurante cognoscere et tractare debebit. Quaevis ex praedictis Congregationibus seu Deputationibus numerum Patrum quatuor et viginti constabit, qui a Concilii Patribus per schedulas secretas eligentur. Unicuique ex iisdem Congregationibus seu Deputationibus, praeerit unus ex VV. FF. NN. S. R. E. Cardinalibus a Nobis designandus, qui ex Conciliaribus, Theologis vel juris canonici peritis, unum aut plures in commodum suae Congregationis seu deputationis adsciscet, atque ex iis unum constituet, qui secretarii munere eidem Congregationi seu Deputationi operam navet. Igitur si illud contigerit, quod supra innuimus ut nimirum in generali Congregatione quaestio de proposito schemate exorta dirimi non potuerit, tum Cardinales ejusdem Generalis Congregationis Praesides, curabunt ut schema, de quo agitur, una cum objectis difficultatibus examini subjiciatur illius ex specialibus Deputationibus, ad quam juxta assignata cuique rerum tractandarum genera pertinere intelligitur. Quae in hac peculiari Deputatione deliberata fuerint, eorum relatio typis edita, Patribus dirigenda erit juxta methodum a Nobis superius praescriptam, ut deinde in proxima Congregatione Generali, si nihil amplius obstiterit, rogatis Patrum suffragiis, decreti vel canonis Conciliaris formula condatur. Suffragia autem a Patribus oretenus edentur, ita tamen, ut ipsis integrum sit etiam de scripto illa pronuntiare.

VIII.

De Sessionibus Publicis.

Publicarum nunc Sessionum celebratio exigit, ut rebus et actionibus in ea rite dirigendis, congrua ratione consulamus. Itaque, in unaquaque publica sessione, considentibus suo loco et ordine Patribus, servatisque ad amussim caeremoniis, quae in rituali instructione iisdem Patribus de mandato Nostro tradenda, continentur, de suggestu decretorum et canonum formulae in superioribus Congregationibus Generalibus conditae, voce sublata et clara jussu Nostro recitabuntur, eo ordine, ut primum canones de dogmatibus Fidei, deinde decreta de disciplina pronuncientur, et ea adhibita solemni tituli praefatione, quae Praedecessores Nostri in ejusmodi Conciliari actione uti consueverunt nempe: „*Pius Episcopus Servus Servorum Dei, sacro approbante Concilio ad perpetuam rei memoriam.*“ Tunc vero rogabuntur Patres *an placeant* canones et decreta perlecta; ac statim procedent scrutatores suffragiorum, juxta methodum superius constitutam ad suffragia singillatim et ordine excipienda. eaque accurate describent. Hac autem in re declaramus suffragia pronunciari debere in haec verba, placet, aut non placet: ac simul edicimus, minime fas esse a Sessione absentibus quavis de causa , suffragium suum scripto consignatum ad Concilium mittere. Jamvero suffragiis collectis, Concilii secretarius, una cum supradictis scrutatoribus penes Pontificalem Nostram Cathedram, iis accurate dirimendis ac numerandis operam dabunt, ac de ipsis ad Nos referent: Nos deinde supremam nostram sententiam edicemus, eamque enunciari et promulgari mandabimus, hac adhibita solemni formuła „decreta modo lecta placuerunt omnibus Patribus nemine dissentiente (vel si qui forte dissenserit), tot numero exceptis; Nosque, sacro approbante Concilio, illa ita decernimus, statuimus atque sancimus, ut lecta sunt.“ Hisce autem omnibus expletis erit Promotorum Concilii rogare Protonotarios praesentes, ut de omnibus et singulis in sessione peractis, unum et plura, instrumentum vel instrumenta conficiantur. Denique die proximae sessionis de mandato Nostro indicta, sessionis conventus dimittitur.

IX.

De non discedendo a Concilio.

Universis porro Concilii Patribus, aliisque, qui eidem interesse debent praecipimus sub poenis per SS. Canones indictis, ut ne quis eorum, antequam Sacrosanctum hoc Generale et Oecumenicum Concilium Vaticanum rite absolutum et a Nobis dimissum sit, discedat, nisi discessionis causa juxta normam superius definitam cognita et probata fuerit, ac impetrata a Nobis abeundi facultas.

X.

Indultum Apostolicum de non residentia pro iis qui Concilio intersunt.

Cum ii omnes qui Conciliaribus actionibus interesse tenentur, ea in re universali Ecclesiae deserviant; Praedecessorum nostrorum etiam exemplum sequuti (Paulus III. Brev. 1 Januar 1546 Pius IV. Brev. 25 Nov. 1561) Apostolica benignitate indulgemus, ut tum Praesules aliique suffragii jus in hoc Concilio habentes, tum caeteri omnes eidem Concilio operam quovis titulo impendentes, suorum beneficiorum fructus, reditus proventus ac distributiones quotidianas percipere possint; iis tantum distributionibus exceptis, quae „inter praesentes“ fieri dicuntur; idque concedimus Synodo perdurante, et donec quisque eidem adsit aut inserviat.

Haec volumus atque mandamus, decernentes has Nostras litteras et in eis contenta quaecunque, in proximo Sacrosancti Generali oecumenico Concilio Vaticano, ab omnibus et singulis ad quos spectat respective et inviolabiliter observari debere. Non obstantibus, quamvis speciali, utque individua mentione, ac derogatione dignis, in contrarium facientibus quibuscunque.

Datum Romae apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die XXVII. Novembris anno MDCCCLXIX. Pontificatus Nostri anno Vigesimo quarto.

N. Card. Paracciani-Clarelli.

List Apostolski Ojca św., Papieża Piusa IX ustanawiający ogólny porządek, którego się trzymać będzie trzeba przy naradach świętego ekumenicznego Soboru Watykańskiego.

Pius Papież IX.

ku wiecznéj rzeczy pamiątce.

W pośród licznych usisków, którymi jesteśmy otoczeni, najbardziéj nam chodzi o złożenie gorącéj podzięki boskiemu miłosierdziu, które „Nas cieszy we wszelkim utrapieniu naszym“[1]) albowiem to ono wzbudziło w nas myśl zwołania tego świętego soboru ekumenicznego, i ono téż pozwoli nam w krótce szczęśliwie go rozpocząć. Słusznie się w Bogu radujemy że rozpoczynamy zbawienne zebrania w świątecznym dniu Niepokalanego Poczęcia Panny Maryi i pod potężną macierzyńską jéj opieką, i w Naszéj bazylice watykańskiéj przy samychże nawet popiołach błogosławionego Piotra, który „trwając w stałości skały, wspólnie ze rządem kościoła, który mu został oddany zachowuje opiekę nad wszystkimi pasterzami i trzyma straż nad owieczkami, które mu zostały powierzone.“[2])

Ponieważ niespuszczamy z oka téj okoliczności, że ten sobór został zwołany przez Nas, ażeby starania Ojców świętych kościoła przyłączyły się do naszych, ażeby wytępić wszelkie błędy, które zrodziła niewiara teraźniejszego wieku, ażeby oddalić nieszczęścia, które zasmucają kościół, ażeby naprawić obyczaje i przywrócić karność w obojga duchowieństwie; ponieważ daléj nie jest nam tajnem, jakiéj gorliwości, jakiéj rozwagi i jakiéj pieczołowitości powinniśmy dokładać, ażeby uporządkować stósownie do świętéj karności i do świętych maxym przodków, wszystko to, co się tyczy zarządu, zawiadowania i wykonania tak ważnéj sprawy: dla tych tedy powodów w Imię Naszéj władzy apostolskiéj, postanawiamy to co następuje, i rozkać zujemy, aby to każdy wykonał na Soborze Watykańskim.

I.

O sprawowaniu się w czasie Soboru.

Ta myśl „że wszelki datek dobry“ że „wszelki dar doskonały przychodzi z góry od Ojca światłości“[3]) że nic lepiéj się nie zgadza z dobrocią Ojca Niebieskiego jak udzielenie Ducha dobrego tym, którzy go proszą,[4]) ta myśl skłoniła Nas, kiedyśmy wiernym Chrystusowym z okazyi soboru otworzyli skarby kościoła Naszémi listami apostolskiemi, z dnia 14. Kwietnia togo roku, nietylko do żywego zachęcania tych samych wiernych „iżby oczyścili sumienia swoje od martwych uczynków ku służeniu Bogu żywemu“[5]), pomnażając swoje modlitwy, swoje błaganie, swoje posty i inne pobożne uczynki; ale nadto do wydania rozporządzenia, aby ofiara Mszy świętéj była odprawiana w świecie katolickim na ubłaganie światła i pomocy Ducha Bożego w celu otrzymania od Pana Najwyższego szczęśliwego zakończenia tego soboru i owoców zbawiennych dla kościoła.

Te zachęcania i te przepisy, ponawiamy i niniejszém potwierdzamy, rozkazując oprócz tego, aby we wszystkich kościołach tego dostojnego miasta Rzymu, przez cały czas trwania Soboru, odmawiano co Niedzielę w godzinach, najbardziéj dla pobożnego ludu dogodnych litanie i inne modlitwy na ten cel przepisane. Ale biskupi i inne osoby mające święcenia kapłańskie którzy będą obecni uroczystości, soborowéj, powinni wykonać coś lepszego, coś doskonalszego. Trzeba aby słudzy Chrystusowi, szafarze tajemnic Bożych „we wszystkim dali wzór dobrych uczynków, w nauce, w szczerości, w powadze, głosząc tylko słowa zdrowe nienaganione, aby się przeciwnik zawstydził nie mając nic, coby o nas miał mówić złego“[6])

Opierając się na dawniejszych soborach a szczególniéj na Trydenckim, zachęcamy ich w Panu do przykładania się z troskliwością każdego według jego pobożności do modlitwy, do czytania świętego, do rozmyślania rzeczy niebieskich, ażeby o ile można jak najczęściéj z czystym i nieskażonym sercem odprawiać Ofiarę Mszy św; chronić duszy swéj od wszelkich trosk ludzkich, zachowywać skromność w obyczajach, wstrzemięźliwość w jedzeniu, ducha religijnego we wszystkich swych czynnościach. Niech daleką od nas będzie niezgoda, zazdrość i zamiary grzeszne; niech wszędzie panuje pierwsza z cnót: tj. miłość tak, iżby można powiedzieć o tym świętym zebraniu biskupów „O jakżeż jest dobrze i przyjemnie braciom wspólnie mieszkać.“[7])

Nakoniec aby Ojcowie czuwali nad swymi domownikami, niech ich poddadzą pod chrześciańską karność i zalecą im życie święte, albowiem są im znane poważne owe słowa Pawła św. Apostoła wyrzeczone do biskupów, gdy im dawał przepis dobrego rządzenia swymi dowownikami.[8])

II.

O prawie i o sposobie podawania propozycyi.

Chociaż prawo i obowiązek przygotowania spraw, które mają być obrabiane na świętym Soborze ekumenicznym, i zapytania o zdania Ojców, tylko do Nas należą i do téj Stolicy Apostolskiéj, to jednakowoż nie ograniczamy się tylko na życzeniu, lecz wzywamy jeszcze wszystkich Ojców Soboru, którzyby mieli coś do przedstawienia tyczącego się sprawy ogółu, ażeby to uczynili z całą wolnością. Ale ponieważ wiemy, że gdyby ta władza nie była wykonywaną na czasie i w sposób odpowiedni, toby niemało naruszała porządek, który ma przewodniczyć działaniom Soboru; przeto postanawiamy, aby te propozycyje były czynione w następujących warunkach: 1) będą podawane na piśmie i poddane wyłącznie osobnéj kongregacyji złożonéj tak z Naszych Czcigodnych Braci Kardynałów Ś. K. R. jak i z Ojców Soboru, a która przez Nas ma być ustanowiona; 2) powinny rzeczywiście tyczyć się ogólnego dobra chrześcijaństwa a nie prywatnego jedynie, korzyści téj lub owéj dyecezyi; 3) będą przez nich podane motywa pożyteczności i stósowności, które spowodowały autorów do przedłożenia owych. 4) Nie będą w sobie zawierały nic przeciwnego stałemu uczuciu kościoła, i niezmiennym jego tradycyjom.

Osobna kongregacya odebrawszy propozycye, przejrzy je z pilnością i podda pod sąd swoje zdanie dla

[1]) II Cor. I. 4. — [2]) Si deo, 6. Sermo 2. in Anniv. Assumpt. suae“. — [3]) Jac. I, 17. — [4]) Luc. XI, 13. — [5]) Epla ad Hehr. IX. 14. — [6]) ad Tit. II. 7. — [7]) Ps. 132. 1. — [8]) I. Timoth: III. 4, —

przyjęcia go lub odrzucenia, ażebyśmy My sami po dojrzałéj rozwadze zadecydowali czy mają być przedłożone Synodowi.

III.

O zachowywaniu tajemnicy na Soborze.

Roztropność wkłada na nas obowiązek do przepisania względem wszystkich czynności Soboru prawa tajemnicy, które dla rozmaitych okoliczności po kilka razy nakazaném było na poprzednich Soborach. Ta ostrożność zdaje się bardziéj niż kiedykolwiek potrzebniejszą w czasie kiedy bezbożność tak potężna, czycha na to, aby przy każdéj zręczności wzbudzić odrazę, niechęć przeciwko Kościołowi katolickiemu i jego nauce. Z tego powodu zakazujemy wszystkim, i każdemu z Ojców, z osobna urzędnikom Soboru, teologom, kanonistom i każdemu, który dopomoże w jakikolwiek sposób Ojcom lub urzędnikom w sprawach Soboru, rozgłosić albo dać poznać komukolwiek na zewnątrz Soboru, dekreta i to wszystko co będzie przedłożone do rozbioru, jako téż i rozprawy i zdania rozmaitych członków. Rozkazujemy oprócz tego, żeby urzędnicy Soboru, którzy nie są zaszczyceni godnością biskupią, i wszyscy inni, którzy otrzymawszy od Nas osobne polecenie, powinniby, dla wypełnienia swego obowiązku, być obecnymi rozprawom Soboru, złożyli przysięgę, że wiernie dopełnią swych obowiązków i dochowają wiernie tajemnicy, tyczącéj się wszystkiego tego, co było wyżéj wzmiankowane, i szczególnych spraw, które im będą powierzone. —

IV.

O porządku precedencyi i o zachowywaniu praw drugich.

Ponieważ wielce chodzi o spokój i o zgodę umysłów, przeto niech każdy skrupulatnie i ze skromnością zachowa we wszystkich działalnościach Soboru, to miejsce, które odpowiada jego godności; ażeby więc uniknąć, o ile będzie można, wszelkiéj zręczności do obrazy, rozkazujemy, aby się stósowano do następującego porządku według różnicy godności. Pierwsze miejsce należy się Naszym Czcigodnym Braciom Kardynałom Świętego Kościoła Rzymskiego, Biskupom, kapłanom, dyjakonom. Drugie Patryarchom; trzecie z szczególniéjszéj naszéj łaski Prymasom według porządku ich promocyi na godność Prymasowską. Ta koncessya jest tylko na ten jeden raz; i nie będzie mogła udzielić żadnego prawa Prymasom, ani drugim uszczerbku przynieść. Czwarte miejsce będzie zostawione Arcybiskupom według porządku ich promocyi na arcybiskupstwo, piąte Biskupom, również według porządku ich promocyi; szóste Opatom „nullius;“ siódme Opatom jeneralnym i innym jeneralnym przełożonym zakonów duchownych, w których się składa śluby solenne, nawet chociażby tylko mieli tytuł wikaryuszów jeneralnych, byle tylko w rzeczywistości wykonywali władzę prawowitą nad całym swoim zakonem, ze wszystkiemi prawami i przywilejami jeneralnego przełożonego.

Wreszcie postanawiamy zgodnie z dyscypliną i regulaminem poprzedzających Soborów, że gdyby się przypadkiem zdarzyło, iżby niektórzy z członków nie siedzieli na miejscu, które im się należy, wyrazili swe zdanie nawet przez słowo „placet,“ byli przytomnymi zebraniom, spełnili jednym słowem jakibądź akt Soborowy, w czasie trwania, zebrania, nie wyniknie stąd dla nikogo ani uszczerbek, ani nowe prawo. —

V.

O sędziach tłumaczeń się i sporów.

Aby przegląd i rozbiór spraw najważniéjszych, któremi najświętszy Synod będzie musiał wszechstronnie się zająć, najmniéjszéj nie doznawał przeszkody ani zwłoki, coby się mogło zdarzyć przez zajęcie się sprawami tyczącemi się osób prywatnych, postanowiliśmy, żeby Synod do głosowania tajemnego wybrał pięciu z Ojców Soboru, którzyby „osądzili wytłómaczenia się,“ które odbierać będą i rozważać według reguły dyscypliny i świętych kanonów; przedstawienia i tłómaczenia się prałatów nieobecnych jako téż i prośby tych, którzyby przed zamknięciem Soboru sądzili mieć słuszną przyczynę do odjazdu. Zresztą ci sędziowie nie będą w téj sprawie wyrokowali, lecz referowali kongregacyi Generalnéj. Postanowiliśmy nadto, aby tenże sam Synod wybrał do tajemnego głosowania, pięciu innych Ojców do sądzenia sporów i trudności odnoszących się do pierwszeństwa miejsca. Gdyby ci sędziowie nie zdołali sądem summarycznym i tak zwanym Monomicznym, załagodzić wszystkich sporów tyczących się porządku posiedzenia, albo prawa miejsca wyższego i innych spraw, jeżeli przypadkiem powstaną pomiędzy Ojcami zebranymi, natenczas poddadzą je pod władzę i powagę kongregacyi generalnéj.

VI.

O urzędnikach Soboru.

Ponieważ jest rzeczą wielkiéj wagi, ażeby oznaczyć sług i urzędników potrzebnych i zdolnych, stósownie do zwyczaju i dyscypliny Soborowéj, bo wszystkie czynności mają się odbywać na tym Synodzie według wszelkich prawideł, My po rozpatrzeniu się w tych rodzajach służby, wybieramy i mianujemy: 1) Stróżami jeneralnymi Soboru, naszych drogich synów: Jana Colonna i Dominika Orsini, książąt rzymskich assystujących przy naszym tronie pontyfikalnym. 2) Sekretarzem Soboru, Przewielebnego Brata Józefa, Biskupa św. Hippolita, któremu przydajemy wraz z urzędem i tytułem podsekretarza, kochanego syna Ludwika Jacobini, protonotariusza Apostolskiego, a jako koadjutorów, kochanych synów kanoników Kamilla Santori i Anioła Jacobini. 3) Notaryuszami Soboru: Naszych kochanych synów, Łukasza Pacifici, Ludwika Colombo, Jana Simeoni, Ludwika Pericoli i Dominika Bartolini. Protonotariuszów, którym dodajemy Naszych kochanych synów Salvatora Pallotini i Franciszka Santi, adwokatów, którzy powyższym notaryuszom będą dopomagać. 4) Skrutatorami Naszych kochanych synów Ludwika Serafini i Franciszka Nardi, audytorów Apostolskich, Ludwika Pellegrini i Leonarda Dialti, duchownych dworzan papiezkich; Karóla Cristofora i Alexandra Montani, „Votanti di segnatura;“ Fryderyka de Falloux du Coudray, dyrektora naszéj kancelaryi Apostolskiéj i Wawrzyna Ninas, Abrewiatora „del Parco Maggiore.“ Tych ośmiu skrutatorów zbierać będzie głosy w następujący sposób: czterech obejdzie lewą

stronę kuryi Soborowéj, idąc po dwóch w towarzystwie dwóch notaryuszów. 4 drudzy tak samo uczynią po prawéj stronie. 5) Promotorami Soboru: Naszych kochanych synów Jana Chrzciciela de Dominicis Tosti i Filipa Rolli, adwokata św. Konsystorza. — 6) Mistrzami ceremonii Soboru: Naszych ukochanych synów Ludwika Ferrari, prefekta naszego domu, i Piusa Martinucci, Kamilla Balestra Remigiusa Bicci, Józefa Romagnoli, Piotra Józefa Rinaldi Bucci, Antoniego Cataldi, Alexandra Tortoli, Augustyna Accoramboni, Ludwika Sinistri, Franciszka Riggi, Antoniego Gattoni, Baltazara Baccinetti, Cczara Togni, Rocha Massi Naszych ceremoniarzy. — 7) Przeznaczeni do wskazywania miejsc są: Nasi ukochani synowie, Henryk Folchi, prefekt, i Ludwik Naselli, Edmund Stonor, Paweł Bastide, Ludwik Palloti, nasi „Camerieri Segreti" i nasi ukochani synowie Scypion Perilli, Gustaw Gallot, Franciszek Regnani, Mikołaj Vorsak i Filip Silvestri, nasi honorowi podkomorzy. —

VII.

O jeneralnych zgromadzeniach Ojców.

Przystępując teraz do tego, co się tyczy porządku zgromadzeń jeneralnych, postanowiliśmy i zadecydowaliśmy, żeby pięciu N.N.P.P.B.B. kardynałów Ś. R. K. prezydowało w Naszym imieniu i z naszą władzą na tychże zgromadzeniach Ojców, które poprzedzają sessye publiczne; i dla tego też wybieramy i mianujemy N. P.B. Karola de Reisach, kardynała Ś. R. K. biskupa Sabiny; naszych ukochanych Synów, kardynałów-kapłanów Antoniego de Lucca tytułu: „czterech św. ukoronowanych;" Józefa Andrzeja Bizzari, tytułu: świętego Hieronima Illiryjczyków; Ludwika Bilio, tytułu św. Wawrzyńca in Paneperna i naszego ukochanego Syna kardynała-dyakona Hanibala Capalti. Ci prezesowie, oprócz prawa dyrekcyi zgromadzeniami będą się starali w przedmiotach, które przyjdą pod obrady, rozpoczynać dyskusyą od tych, które się tyczą wiary. Będzie im potém dozwoloném, jeźli to osądzą za stósowne, obradować nad artykułami wiary albo karności. Ale ponieważ od czasu, w którym wydaliśmy Nasze listy Apostolskie zwołujące ten Sobór, staraliśmy się zapozwać do Rzymu z rozmaitych stron świata katolickiego, teologów i pracowników duchownych, ażeby wespół z innymi mężami tego miasta w tych samych umiejętnościach wydoskonalonymi przygotowali to co odpowiada celowi tego Synodu jeneralnego, i aby tym sposobem ułatwili Ojcom przegląd i roztrząsanie kwestyi, chcemy i rozporządzamy, aby projekta dekretów i kanonów spisane i zredagowane przez tychże samych mężów i przez nas jako takie rezerwowane dla wiadomości Ojców i nieopatrzone naszą approbatą, były podane pod rozbiór i sąd tychże samych Ojców zebranych na zgromadzeniu jeneralném. Dlatego też prezydenci wyżéj wymienieni będą się starali o to, aby propozycye dekretów i kanonów, które mają być traktowane na zgromadzeniu zapowiedzianém, były drukowane i rozdane na kilka dni przedtém, każdemu z Ojców, ażeby ci w tym przeciągu czasu starannie je ze wszystkich stron rozebrali, i z dojrzałą rozwagą namyslili się nad decyzyą, jaka ma zapaść. Jeżeli który z Ojców zechce zabrać głos na zebraniu (sessyi) nad przedłożonym artykułem, natenczas ażeby zachować pomiędzy mówcami stósowny i godności każdego z nich odpowiedni porządek, winien mówca przynajmniéj w przededniu posiedzenia, uwiadomić prezesa o swym zamiarze zabrania głosu. Jeźli po wygłoszonych mowach Ojców, drudzy chcieliby jeszcze dyskutować na sessyi, gdzie im to dozwoloném, wprzódy jednak winni otrzymać przyzwolenie prezydenta, a po tém zachować porządek, jaki wymaga godność mówców. Jeżeli propozycya przedłożona na zebraniu nie przedstawi żadnych, albo tylko małe trudności i łatwe do rozwiązania podczas sessyi, wtedy nic nie stanie na przeszkodzie, ażeby bez zwłoki po zredagowaniu wątpliwości formułą dekretu, albo kanonu soborowego, o któren chodzi, nie była ustanowiona przez głosowanie Ojców. Gdyby przeciwnie, propozycya powyższa wywołała takie trudności, że po wypowiedzeniu zdań przeciwnych, nie znalazłby się żaden sposób sprowadzenia zgody na sessyi, wtedy trzeba będzie uciec się do środka, który tu niżéj podajemy w celu uporządkowania spraw tego rodzaju w przynależny i przyzwoity sposób.

Chcemy, aby od samego początku Soboru, ustanowiono cztery specyalne i oddzielne kongregacye, albo deputacye Ojców, z których pierwsza zajmować się będzie przez cały ciąg Soboru rzeczami tyczącemi się, wiary; druga kwestyami dyscypliny kościelnéj; trzecia sprawami odnoszącymi się do zakonów; czwarta wreszcie sprawami obrządku wschodniego. Każda z tych kongregacyi składać się będzie z 25 Ojcow wybranych przez Ojców Soboru przez tajemne głosowanie.

Na czele z tych kongregacyi lub deputacyi będzie stał jeden z Naszych czcigodnych Braci kardynałow S. R. K. przez Nas mianowany, który dla potrzeby kongregacyi wezwie jednego lub kilku teologów lub kanonistów Soboru i z pomiędzy nich wyznaczy jednego, ktory będzie zajmował urząd sekretarza téj kongregacyi. Jeżeli się więc zdarzy, jakeśmy to wyżéj powiedzieli, że kwestya jaka, któraby była podniesioną na zebraniu jeneralném, z powodu przedłożonéj decyzyi nie będzie mogła być roztrzygniętą, wtedy kardynałowie prezydujący na tymże zebraniu jeneralném będą się starali, ażeby propozycya, o którą chodzi z trudnościami, które spowodowała, była poddaną pod examen téjże specyalnéj kongregacyi, któréj kompetencyi podlega z powodu przedmiotów przeznaczonych dla każdéj z nich. Skoro kwestya ta w téj kongregacyi zostanie rozebrana, sprawozdanie wydrukowane, rozdane będzie Ojcom Soboru według porządku wyżéj przez nas przepisanego, ażeby na przyszłym zebraniu jeneralném, (jeźli się nie zjawi nowa przeszkoda) formuła dekretu lub kanonu soborowego była postanowioną przez głosowanie Ojców. Ale głosowanie Ojcow będzie słownie wyrażone, w taki sposób, ażeby mieli wszelką wolność wyrzeczenia swego zdania, chociaż i czytając z karty.

VIII.

O sessyach publicznych.

Ponieważ sessye publiczne uroczyście się odbywają, przeto wypada, abyśmy się starali o porządek i metodyczne ułożenie ich aktów i czynności. To też dla tego na każdéj publicznéj sessyi, skoro Ojcowie

usiądą każdy w swoim rzędzie i na swoim miejscu, a ceremonie zawarte w instrukcyi obrzędowéj i za naszym rozkazem im doręczone, będą dopełnione, wtenczas sessya propozyci dekretów i kanonów ustanowionych na zgromadzeniach jeneralnych powyżéj oznaczonych, będą na Nasz rozkaz przeczytane, donośnym i zrozumiałym głosem w następującym porządku: Wygłosi się najprzod kanony co do dogmatow wiary, potém dekreta dyscyplinarne, używając przytém formuły solennéj, któréj nasi poprzednicy zwykli byli używać w aktach soborowych; „tj: Pius Biskup, sługa sług Bożych, z przyzwoleniem Soboru na wieczną rzeczy pamiątkę.“ Zapytają następnie Ojcow, czy się zgadzają na kanony i dekreta, które przeczytano; poczém natychmiast wystąpią skrutatorowce głosów i zanotują te głosy, które mają być zbierane, jeden po drugim według metody wyżéj wyłożonéj.

Oznajmiamy, że te głosy winny być wyrażone w tych słowach: Placet lub Non placet. — Postanawiamy zarazem, że nie będzie wolno Ojcom nieobecnym na sessyi dla jakiéjkolwiek bądź przyczyny, przesłać swego głosu na piśmie. Skoro głosy będą zebrane, Sekretarz Soboru wspólnie ze Skrutatorami wyżéj wymienionymi rozdzielą i obliczą głosy przed Naszym Tronem Pontyfikalnym, i Nam z tego sprawę zdadzą. Potém wydamy nasz Najwyższy wyrok i nakażemy ogłosić go i publikować w téj formule solennéj: „Te dekreta zostały przyjęte przez wszystkich Ojców jednogłośnie (lub, jeżeli będzie kilku oponentów: z wyjątkiem tylu a tylu głosów); a My z przyzwoleniem św. Soboru nakazujemy, dekretujemy i uchwalamy, żeby były odczytane.“ — Po dopełnieniu tych formalności, promotorowie Soboru polécą obecnym pronotaryuszom zredagowanie jednego lub więcéj processów słownych ze wszystkich razem i z każdéj z osobna sprawy, odbytéj na sessyi. Nakoniec z rozkazu Naszego oznaczony zostanie dzień dla następnéj sessyi, i zgromadzenie będzie rozwiązanie. —

IX.

Soboru nie wolno opuszczać.

Pod karami ustanowionymi przez kanony św. zakazujemy wszystkim Ojcom Soboru i innym osobom, które w nim udział brać mają, wydalić się, zanimby ten św. Sobór Watykański, jeneralny i ekumeniczny został wedle reguły zamknięty i przez Nas rozwiązany; chyba żeby słuszna jaka przyczyna wyjazdu się znalazła i za taką uznaną została stósownie do reguły wyżéj postawionéj, i pozwolenie wyjazdu zostało przez Nas udzielone.

X.

Indult Apostolski zwalniający od obowiązku rezydencyi tych, którzy są obecni na Soborze.

Ponieważ ci wszyscy, którzy są obowiązani brać udział w czynnościach Soboru są tym samym w służbie Kościoła powszechnego, przeto idąc za przykładem Naszych poprzedników, rozporządzamy w łaskawości Apostolskiéj, że wszyscy Prałaci i inni dignitarze, którzy mają prawo głosowania na Soborze, że wszystkie inne osoby, które w nim udział biorą z jakiegokolwiekbądź tytułu, mogą pobierać owoce, dochody, produkta i dystrybucye codzienne ze swych beneficyów z wyjątkiem tylko dystrybucyi, które, jak mówią „praesentes“ tylko pobierają. Koncessyą tę na cały ciąg Soboru udzielamy o tyle, o ile każda z osób wyżéj wymienionych będzie obecna na Soborze i w nim udział brać będzie. Chcemy i nakazujemy, aby to Nasze pismo i wszystkie przepisy w nim zawarte, były święcie zachowywane na tym bliskim i świętym Soborze ekumenicznym od wszystkich i od każdego z tych, którego się tyczą; bez względu na opozycyą wszelkiéj osoby nawet tych, któreby miały być specyalnie i osobiście wymienione.

Dan w Rzymie, u św. Piotra pod pieczęcią rybaka 27go Listopada 1869 roku, 24 roku naszego Pontyfikatu: — podpisano.

Mikołaj kardynał Paracciani Clarelli.

Konstytucya

Piusa IX. z łaski Bożéj Papieża,

o wyborze najwyższego Pasterza w razie, gdyby się Stolica Apostolska okazała opróżnioną podczas trwania Soboru powszechnego.

PIUS BISKUP

Sługa Sług Bożych.

Ku wiecznéj rzeczy pamięci.

Gdy rzymskim Papieżom w osobie B. Piotra, Księcia Apostołów, Pan nasz Jezus Chrystus nadał zupełną moc paszenia, kierowania i rządzenia Kościołem powszechnym, spokój i jedność samego Kościoła łatwo na wielkie byłyby narażone niebezpieczeństwo, gdyby przy opróżnieniu Stolicy Apostolskiéj w wyborze nowego papieża cokolwiek zaszło, coby wybór ten niepewnym i wątpliwym czyniło.

Dla odwrócenia tak zgubnego niebezpieczeństwa, kilku z papieżów rzymskich, poprzedników Naszych, a szczególnie ś. p. Aleksander III. na powszechnym Soborze lateraneńskim, B. Grzegorz X. na powszechnym Soborze lugduńskim, Klemens V, Grzegorz XV, Urban VII i Klemens XII, wydali konsystucye, w których obok wielu innych przepisów, iżby rzecz takiéj wagi właściwie i słusznie była załatwianą, znajduje się oświadczenie i postanowienie, że wybór najwyższego pasterza należy jedynie i wyłącznie do kolegium kardynałów s. k. r.

Pomnąc na to, gdy powszechny i ogólny Sobór watykański pismem apostolskiem, poczynającém się od *„Aeterni Patris“* z dnia 29 czerwca 1868 przez nas zapowiedziany, uroczyście został otwarty, poczytujemy za obowiązek apostolskiego Naszego urzędu, uprzedzić i usunąć wszelki powód sporów i niezgód w wyborze najwyższego pasterza, gdyby się podobało Bogu powołać Nas do siebie podczas trwania Soboru.

Dla tego idąc za przykładem ś. p. Juliusza II. poprzednika Naszego, o którym wiadomo z historyi że będąc w czasie poprzedniego Soboru lateraneńskiego śmiertelną złożonym chorobą, zwołał około siebie kardynałów i troskliwy o prawowity wybór następcy swojego, w ich obecności orzekł, że tenże nie przez zwyż wyrażony Sobór, lecz jedynie przez ich kolegium ma być dokonanym, co jak wiadomo stało się po zaszłé

wspomnionego Juliusza śmierci, a przykładem powyższym zachęceni inni poprzednicy nasi ś. p. Paweł III i Pius IV, z których pierwszy pismem apostolskiem z 27go listopada 1544, drugi takiemże pismem z 20go września 1561 przewidując wypadek swéj śmierci podczas trwania trydenckiego Soboru, postanowili w razie ziszczenia się tego wypadku, że wybór nowego Papieża ma się odbywać tylko przez kardynałów s. k. r. z całkowitym uchyleniem jakiego bądź udziału wspomnionego synodu: odbywszy przeto o tém z niektórymi przewielebnymi braćmi Naszymi s. k. r. kardynałami dojrzałą naradę i pilnie rzecz tę zbadawszy, z pełną wiedzą apostolskiéj mocy oświadczamy, uchwalamy i stanowimy, że jeżeliby podobało się Bogu śmiertelnéj pielgrzymce Naszéj wśród rzeczonego trwającego Soboru watykańskiego kres położyć, wybór nowego papieża, w jakimkolwiekby stanie i stadyum istniał sam Sobór, odbyć się winien tylko przez kardynałów ś. k. r., lecz bynajmniéj nie przez sam Sobór, z zupełnem także wykluczeniem od wykonania tego wyboru jakichkolwiek innych o ób, czyją bądź, choćby nawet samego Soboru władzą wyznaczonych, prócz wspomnionych kardynałów.

Nadto, aby przy tego rodzaju wyborze wspomnieni kardynałowie, po usunięciu całkowitém wszelkiéj przeszkody i uchyleniu wszelkiego powodu zamieszania i niezgody, tém swobodniéj i wolniéj postępować mogli z mocy swéj wiedzy i zupełności władzy apostolskiéj, to prócz tego uchwalamy i stanowimy, że, gdyby podczas trwania zwyż wspomnionego watykańskiego Soboru, zgon Nasz nastąpił, tenże Sobór, w jakimkolwien istniałby stanie i stadyum, ma być natychmiast i bezpośrednio zawieszonym i odroczonym, jak go już dziś obecném pismem Naszém na tedy zawiesić i na czas późniéj oznaczyć się mający, odroczyć zamierzamy, tak, iżby bez żadnéj zwłoki zaprzestał swych zebrań, zgromadzeń i posiedzeń, ogłaszania wszelkich uchwał lub kanonów i dla jakiéjkolwiek bądź przyczyny, chociażby się najważniejszą i godną osobnéj wzmianki wydawała, daléj nie obradował, póki nowy papież z łona św. kolegium kardynałów kanonicznie wybrany, z najwyższéj swéj władzy przywrócenia i dalszego toku Soboru nie nakaże.

Uważając atoli za stósowne, by to co w téj mierze z powodu wspomnionego Soboru watykańskiego nakazaliśmy, tak co do wyboru najwyższego Pasterza, jak co do zawieszenia tego Soboru, pewnéj i stałéj normy w podobnym rzeczy przebiegu wiecznie zachowywanéj dostarczyło, z równą wiedzą i władzą uchwalamy i stanowimy, aby we wszelkich czasach przyszłych, kiedykolwiek zdarzyłoby się, że Papież rzymski zejdzie z tego świata podczas trwania uroczystości jakiego soboru, czyby on się odbywał w Rzymie lub w jakiemkolwiek inném miejscu, wybór nowego Papieża jedynie przez kolegium kardynałów s. k. r. zawsze i wyłącznie według modły wyżéj określonéj odbywał się, i aby sam Sobór również według prawidła wyżéj uświęconego zaraz po otrzymaniu pewnéj wiadomości o śmierci Papieża prawnie był zawieszonym i na tak długo odroczonym, póki nowy Papież kanonicznie wybrany nie nakaże go przywrócić i daléj prowadzić.

Stanowimy przeto, że pismo to jest na teraz i na przyszłość ważne, prawomocne i skuteczne i zupełny i całkowity skutek swój osiągnąć i otrzymywać winno, i w żadnym czasie z jakiegobądź powodu lub jakiejbądź przyczyny przez jawne lub tajne uchylenie go lub nieistnienie, lub dla błędności Naszego zamiaru, lub dla jakiegokolwiek ważnego nieprzewidzianego i nieprzewidzialnego, a wyłącznéj i osobnéj wzmianki lub wyrażenia wymagającego braku, lub z jakiegokolwiek innego tytułu prawem postanowionego, lub dla jakiegokolwiekbądź pozoru, powodu, przyczyny, chociażby takiéj, któraby dla skutku prawomocności wyżéj powiedzianego koniecznie wyrażoną być powinna, nie może być rozbierane, zaczepiane, zbijane, ubezwładniane lub cofane, przed prawo lub do sporu wzywane; ani objętem być może niniejsze pismo jakichkolwiek podobnych lub odwiecznych postanowień odwołaniem, ograniczeniem, zmianą, uszczupleniem, lub jakąkolwiek słów osnową lub formą, lub jakiemibądź zastrzeżeniami i uchwałami, chociażby w nich o niniejszém piśmie i całéj jego osnowie i dacie wyłączna uczynioną była wzmianka, na czas pewien uczynionemi lub przyzwolonemi lub uczynić i przyzwolić się mającemi; lecz zawsze i w zupełności wyjątek od nich stanowić powinno i teraz już cokolwiekby przeciw temu co zwyż powiedziane, przy opróżnieniu Stolicy Apostolskiéj jakąbądź władzą wspomnionego Soboru watykańskiego lub nowego jakiego w przyszłych czasach powszechnego soboru, choćby za jednomyślném przyzwoleniem dzisiejszych lub w inném czasie istniejących kardynałów s. k. r. z wiedzą lub bez wiedzy uczynioném było, ma być uważane za nieważne, płonne i bez żadnéj mocy obowiązującéj.

Dla tego bez względu, o ile tego potrzeba, instytucyę III przez ś. p. Aleksandra Papieża poprzednika Naszego, na soborze lateraneńskim wydaną, poczynającą się od słów: *Licet de vitando* i wszelkie inne nawet na soborach powszechnych ułożone odrębne lub ogólne konsystucye apostolskie, jakkolwiek w zbiorze praw zawarte, jakąbądź jest ich osnowa i forma, i na wszelkie zmiany zmian i inne skuteczniejsze i niezwykłe zastrzeżenia unieważniające, oraz inne uchwały ogólne lub odrębne, nawet z podobnym popędem i konsystoryalnie postanowione, które to wszystkie razem i z osobna o ile również potrzeba, i ich wszystkich osnowę dla tego, jak gdyby w niniejszém piśmie dosłownie wyrażoną była, za obowiązującą i prawomocną uważając, w téj tylko części, która się niniejszemu sprzeciwia, przy pozostawieniu wszystkiego innego w swéj mocy, dla jak największego tego co w nich powiedziane w ogóle i z osobna skutku, w tym wypadku jedynie jak najobszerniéj i w zupełności oraz dostatecznie, wyłącznie, wyraźnie całą ich treść kolejno unieważniamy, jakoteż wszystko cokolwiek byłoby temu przeciwném.

Żadnemu przeto z ludzi nie wolno wcale téj karty Naszego oświadczenia, rozkazania, postanowienia, uchwały, unieważnienia i woli przekraczać, lub się jé z szaloną śmiałością sprzeciwiać. Gdyby jednak kto dopuścić się tego ważył, niechaj wie, że popadnie w gniew wszechmocnego Boga i bł. apostołów Piotra i Pawła.

Dan w Rzymie u św. Piotra roku wcielenia Pańskiego tysiąc ośmset sześćdziesiątego dziewiątego w dniu

ósmego grudnia, panowania Naszego dwudziestego czwartego.

(podp.) M. Kard. Mattei prodataryusz
N. Kard. Paracciani Clarelli.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

PII

DIVINA PROVIDENTIA

PAPAE IX CONSTITUTIO

DE ELECTIONE ROMANI PONTIFICIS

SI CONTINGAT SEDEM APOSTOLICAM VACARE DURANTE CONCILIO OECUMENICO.

PIUS FPISCOPUS,

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Cum Romanis Pontificibus in B. Petro apostolorum principe pascendi regendi et gubernandi universalem Ecclesiam a Domino Nostro Jesu Christo plena potestas tradita fuerit; pax et unitas ipsius Ecclesiae in grave discrimen facile adducerentur si, apostolica Sede vacante in electione novi Pontificis quidquam fieri contingeret, quod eam incertam ac dubiam reddere posset.

Ad tam funestum periculum avertendum plures a Romanis Pontificibus decessoribus Nostris, ac praesertim a fel. record. Alexandro III in generali Concilio Lateranensi III (1), a B. Gregorio X in generali Concilio Lugdunensi II (2), a Clemente V (3), a Gregorio XV (4) ab Urbano VIII (5), et a Clemente XII (6) editae sunt Constitutiones, quibus dum multa alia praescribuntur, ut negotium tanti momenti rite recteque expediatur, generatim et absque ulla exceptione declaratur ac decernitur electionem summi Pontificis ad S. R. E. Cardinalium Collegium unice et exclusive spectare.

Haec Nos animo recolentes, cum oecumenicum et generale Concilium Vaticanum per Apostolicas litteras quae incipiunt *AEterni Patris* III kal. Julias anno 1868, a Nobis indictum, in eo jam sit ut solemniter initietur, Apostolici Nostri muneris esse ducimus, quamcumque occasionem discordiarum et dissensionum circa electionem summi Pontificis praevenire ac praecidere, si Divinae voluntanti placuerit Nos, eodem Concilio perdurante, ex hac mortali vita migrare.

Quaproter exemplo permoti fel. record. Julii II, decessoris Nostri, de quo, compertum ex historia est (7) tempori generalis Concilii Lateranensis V lethali morbo correptum Cardinales coram se convocasse; ac de legitima successoris sui electione sollicitum, illis adstantibus, edixisse hanc non a praedicto Concilio, sed ab eorum tantum collegio esse perficiendam, prout reapse, memorati Julii sequuta morte, factum fuisse constat, atque exemplo insuper excitati aliorum praedecessorum Nostrororum item fel. rec. Pauli III et Pii IV, quorum primus Apostolicis Litteris datis III kal. Decembris an. 1544, alter vero similibus litteris datis X kal. octobris 1561, casum mortis suae praevidentes cum Tridentina Sydnodus celebraretur, decreverunt, ejusmodi casu occurrente, electionem novi Pontificis nonnisi a S. R. E. Cardinalibus esse faciendam, exclusa prorsus quacumque memoratae Synodi participatione: atque insuper de his habita cum nonnullis Venerabilibus Fratribus nostris ejusdem S. R. E. Cardinalibus matura deliberatione et diligenti examine, ex certa scientia Nostra motu proprio ac de apostolicae potestatis plenitudine declaramus, decernimus quod, si placuerit Deo mortali nostrae peregrinationi, praedicto generali Concilio Vaticano perdurante finem imponere, electio novi summi Pontificis, in quibuscumque statu et terminis Concilium ipsum subsistat, nonnisi per S. R. E. Cardinales fieri debeat, minime vero per ipsum Concilium, atque etiam omnino exclusis ab eadem electione peragenda quibuscumque aliis personis cujusvis, licet ipsius Concilii auctoritate forte deputandis, praeter Cardinales praedictos.

Quinimo, ut in ejusmodi electione memorati Cardinales, omni prorsus impedimento submoto, et quavis perturbationum et dissidiorum occasione sublata, liberius et expeditius procedere queant, de eadem scientia et Apostolicae potestatis plenitudine, illud praeterea decernimus atque statuimus ut si, praedicto Vaticano Concilio perdurante, Nos decedere contingeret, idem concilium in quibuscumque statu et terminis existat, illico et immediate suspensum ac dilatum intelligatur, quemadmodum per Nostras has litteras illud nunc pro tunc suspendere atque in tempus infra notandum differe intendimus, adeo ut, nulla prorsus interjecta mora, cessare statim debeat a quibuscumque conventibus, congregationibus et sessionibus, et a quibusvis decretis seu canonibus conficiendis, nec ob qualemcumque causam, etiamsi gravissima et speciali mentione digna videatur, ulterius progredi, donec novus Pontifex a sacro Cardinalium collegio canonice electus suprema sua auctoritate Concilii ipsius reassumptionem et prosequutionem duxerit intimandam.

Oppertunum autem censentes, ut quae occasione praedicti Concilii Vaticani hactenus ordinavimus tum quoad ejusdem Concilii suspensionem, certam stabilemque normam in simili rerum eventu perpetuo servandam suppeditent, pari scientia et potestate decernimus atque statuimus. ut futuris quibuscumque temporibus, quandocumque contigerit Romanum Pontificem decedere, perdurante celebratione alicujus Concilii oecumenici, sive Romae illud habeatur, sive in alio quovis orbis loco, electio novi Pontificis ab uno S. R. E. Cardinalium Collegio semper et exclusive, juxta modum superius definitum fieri debeat, atque ipsum Concilium, pariter juxta regulam superius sancitam, statim accepto certo nuntio de morte Pontificis suspensum ipso jure intelligatur, et tamdiu dilatum, donec novus Pontifex canonice electus illud reassumi et continuari jusserit.

Praesentes autem litteras semper validas, firmas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac nullo unquam tempore ex quocumque capite, aut qualibet causa de subreptionis, vel obreptionis seu nullitatis vitio, vel intentionis Nostrae, vel alio quopiam, quantumvis substantiali inexcogitato et inexcogitabili ac specificam et individuam mentionem aut

---

(1) Cap. Licet de clectione.
(2) Cap. Ubi de electione in 6.
(3) Clement. 2 de electione.
(4) Constit. Decet Romanum Pontificem.
(5) Constit. Ad Romani Pontificis, V kal. februarii 1628.
(6) Constit. Apostolatus IV nonas octobris 1732.
(7) Raynald, Annal. eccles. ad annum 1513, n. VII.

expressionem requirente, defectu, aut ex quocumque alio capite a jure statuto, vel quocumque pretextu, ratione, aut causa quantumvis tali, quae ad effectum validitatis praemissorum necessario exprimenda foret, notari, impugnari, redargui, invalidari, retractari, in jus vel controversiam revocari posse; neque easdem praesentes sub quibusvis similium vel dissimilium dispositionem revocationibus, limitationibus, modificationibus, derogationibus sub quibuscumque verborum tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, etiamsi in eis de hisce praesentibus, earumque toto tenore ac data specialis mentio fieret, pro tempore factis et concessis ac faciendis et concedendis comprehendi; sed semper et omnino ab illis excipi debere atque ex nunc quidquid contra praemissa, apostolica sede vacante, quavis auctoritate etiam memorati Concilii Vaticani, vel alterius cujuscumque futuris temporibus Concilii oecumenici, licet de unanimi consensu hodiernorum, seu pro tempore existentium, S. R. E. Cardinalium scienter vel ignoranter fuerit alteratum, irritum et inane ac nullius roboris decernimus.

Non obstantibus, quatenus opus sit felicis recordationis Alexandri Papae III decessoris Nostri in Concilio Lateranensi edita, quae incipit „Licet de vitanda“ et quibuscumque aliis etiam in universalibus conciliis latis, specialibus vel generalibus constitutionibus apostolilicis, quamvis in corpore juris clausis, et sub quibuscumque tenoribus et formis, ac quibusvis etiam derogatoriis, aliisque efficacioribus, et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis in genere vel in specie, etiam motu pari ac consistorialiter statutis, quibus omnibus et singulis quatenus pariter opus sit eorumque omnium tenoribus perinde ac si praesentibus de verbo ad verbum exprimantur, pro insertis et expressis habentes, in ea tantum parte, quae praesentibus adversatur, illis alias in suo robore permansuris, ad praemissorum omnium et singulorum validissimum effectum hac via dumtaxat latissime ac sufficienter, nec non specialiter et expresse harum quoque serie derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostrae declarationis, ordinationis, statuti, decreti, derogationis et voluntatis infringere, vel illis ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romae apud S. Petrum anno Incarnationi, Dominicae millesimo octingentesimo sexagesimo nono. Pridie nonas decembris. Pontificatus nostri anno vicesimoquarto.

M. Card. Mattei Pro-Datarius
N. Card. Paracciani Clarelli.
Visa de curia,
Dominicus Bruti.
I Cugnoni.

Loco † plumbi.

Prócz powyższych trzech posiedzeń zbierali się także Biskupi na kazania adwentowe, które we Wtorki miewał O. Eusebiusz de Montesanto z zakonu Kapucynów w Pałacu Watykańskim, w obec Ojca św.

W każdą Niedzielę odbywało się uroczyste nabożeństwo z kazaniem w kościele świętego Piotra, Mszą miewał zwykle jeden z Kardynałów lub Ojców Soboru. Ojciec św. zwykle na tronie bierze w nabożeństwie udział. W drugą Niedzielę adwentową celebrował sumę nasz Arcypasterz. Zdaje nam się, że to po raz pierwszy dopiero ofiarowana była Msza święta za naszą dyecezyą przy konfesyi świętego Piotra, i to w obec takiego zebrania Biskupów przybyłych z całego świata.

W następną Niedzielę III. adwentu śpiewał sumę kardynał Mathieu, a w Niedzielę IV. Biskup Dreux Brezé z Moulins.

Z obowiązku kronikarskiego zapisać nam jeszcze należy stratę, jaką poniósł Sobór przez śmierć kardynała Franciszka Pentini i Biskupa z Przemyśla Antoniego Manastyrskiego. Z Piątku na Sobotę 18 b. m. oddał Bogu ducha po długiéj a bolesnéj chorobie na rękach Biskupów polskich, z którymi mieszkał razem. Patrząc na tę trumnę jego zbitą, wedle zwyczaju rzymskiego, z czterech prostych desek, stojącą na ziemi, któżby się był mógł od wzruszenia powstrzymać!

Nękany chorobą ś. p. Biskup Przemyślski czuł się jednak jeszcze do tyla na siłach i tak wysoko pojmował swój urząd, że uważał sobie za obowiązek pospieszyć na wołanie Ojca świętego do Rzymu, by powiększyć skromną niestety gromadkę Biskupów Polski. I tutaj — rychléj niżeli zdołał coś dla niéj sprawić, zaskoczyła go śmierć nieubłagana.

Za trumną jego, pokrytą żałobnym całunem, postępowała wielka liczba Ojców Soboru, wszyscy Biskupi polscy, cała gromadka Polaków, będących obecnie w Rzymie, oba domy księży Zmartwychwstańców i Kolegium polskie.

Niezwyczajny to był widok dla Rzymian, ten liczny orszak idący z odkrytemi głowami za trumną zmarłego, a przypomniał on im tę nieszczęśliwą ziemię, która i w obec Soboru przyszła się poskarżyć jedną trumną więcéj — trumną jednego z pozostałych jéj Biskupów!

Pokój jego duszy.

Nakładzca i Redaktor ks. Stagraczyński w Poznaniu. — Czcionkami drukarni Tygodnika katolickiego (A. Schmaedicke) w Poznaniu. W komisie L. Streisandta w Grodzisku.